

Dug je put do čitanja i pisanja

Jakubin, Snježana

Conference presentation / Izlaganje na skupu

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:257:978237>

Rights / Prava: [Attribution-NonCommercial-NoDerivatives 4.0 International](#) / [Imenovanje-Nekomercijalno-Bez prerada 4.0 međunarodna](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-05-09**

Repository / Repozitorij:

[SUVAG Polyclinic Repository](#)

DUG JE PUT DO ČITANJA I PISANJA

POLIKLINIKA ZA REHABILITACIJU SLUŠANJA I GOVORA SUVAG

mr.sc. Snježana Jakubin, prof. logoped

ODOVJE SE PROVODI U SKLOPU VEĆEGA PROJEKTA MZOŠ-a: FUNKCIONALNI VERBOTONALNI DIJAGNOSTIČKI PROGRAM ZA DJECU OŠTEĆENA SLUŠA I GOVORA (br. 207-702293)

RAD IZNOSI NEKA ISKUSTVA U PRIPREMI DJECE ZA POČETNO PISANJE I ČITANJE.
DJECU SU NA KOMPLEKSNOJ HABILITACIJI I EDUKACIJI GOVORA I SLUŠANJA U POLIKLINICI SUVAG RADI UDRIJUŽENIH SMETNJI S PRIMARNIM POTEŠKOĆAMA U JEZIČNO GOVORNOM RAZVOJU.

SPOSOBNOST PISANJA I ČITANJA ZAHTIJEGA ZRELOST SPOZNJAJNIH, VIDNIH, MOTORIČKIH (IZVEDBENIH) TE KOMUNIKACIJSKIH SPOSOBNOSTI.
PIŠEM DA BIH NEŠTO REKAO, ČITAM DA BIH NEŠTO SAZNAO.

PREPOSTAVKE ZA GOVORNO I PISMENO SPORAZUMIJEVANJE:

- PAŽNJA, KONCENTRACIJA, IZDRŽLJIVOST
- RAZUMIJEVANJE GOVORA OKOLINE (ČESTO JE POTREBNA VIZUALNA POTPORA)
- GOVORNO SPORAZUMIJEVANJE (SMISLENOST, LOGIČNOST I GRAMATIČNOST ISKAZA TE DUŽINA REČENICE)
- FONOLOŠKA SVJESNOST I IZGOVOR
- MEMORIJA - NAROČITO KRATKORIČNO PAMĆENJE
- VIDNA I SLUŠNA PERCEPCIJA
- USVAJANJE PROSTORNIH ODNOŠA I LATERALIZACIJE (JE LI DESNIJAK, LJEVAK, AMBIDEXTER ILI JE UKRŠTENE LATERALIZACIJE) - POVEZANO S MAKRO I MIKRO MOTORIKOM SPRETNOSTU (TRODIMENZIONALNI ASPEKT
- igre u prostoru, građenje, ritmičke igre, nizanje...DVODIMENZIONALNI ASPEKT snalaženje i izražavanje na plohi (papiru)
- DRŽANJE OLOVKE - pravilno, nepravilno, nespretno, ima li tremor... (ima li opoziciju palca s ostalim prstima)
- UOČAVANJE I IMENOVANJE BOJA - LIKOVNI URADAK DJETETA, odgovara li uzrastu djeteta ili odstupa, voli li se dijete na taj način izražavati ili to radi tek na poticaj
- USVAJANJE KOIČINSKIH ODNOŠA (brojevi) NIZ
- SPOSOBNOST ANALIZE I SINTEZE GLASOVA U RJEČIMA
- PISANJE GRAFIČKIH ZNAKOVA, SAMOSTALNO PISANJE ILI PRESLIKAVANJE GRAFIČKIH ZNAKOVA - IMENOVANJE SLOVA, ZRCALNO PISMO...pisanje u crtovlju

U HRVATSКОM JEZIKU PRIJAVAĆENO JE NAČЕLO ISTODOBNOG UČENJA ČITANJA I PISANJA SVAKOG SLOVA TE SE I PRIPREMA ZA UVJEŽBAVANJE TIХ AKTIVNOSTI PROVODI ISTODOBNO.

CIJ NAM JE OSPOSOBITI DJETE ZA POČETNO PISANJE I ČITANJE.

U RADU S DJETETOM, POSEBNO AKOIMA POTEŠKOĆA NA BILOKOJO OD OVIH NAVEDENIH RAZINA, TREBAMO PODUZETI MJERE I PREVLADATI PROBLEM.

OVISNO OTOMEIMA LI DJETE POTEŠKOĆA U MOTORIČKOM RAZVOJU I PSIHMOTORIČKOJ ORGANIZACIJI ILI SAMO S LATERALIZACIJOM PRI PISANJU SLOVA, IMENOVANJU SLOVA (PROBLEMI S KRATKORIČNOM MEMORIJOM), POTREBNO JE PROVESTI NIZ POSTUPAKA RADI SAVLADAVANJA POTEŠKOĆA.

PO NAŠEM ISKUSTVU NAJEFIKASNIJE SU AKTIVNE METODE DA DJECASAMA CRTAJU I ISTRAŽUJU KOLIKO JE TO MOGUĆE, ALI VRLO ČESTO MORAMO I UVJEŽBAVATI NEKE SPOSOBNOSTI.

ŠTO PRETHODI SPOSOBNOSTI USVAJANJA PISANJA I ČITANJA?

U LOGOPEDSKIM KRUGOVIMA ČUJEMO TERMIN „RAZVOJ GRAFOMOTORIKE JE ...“ TO JE VRLO NESPRETAN IZRAZ JER NE PRECIRZA ŠTO SE PODRAZUMIJEVA POD POJOMOM GRAFOMOTORIKE. TO SU SVE PRETHODNO NAVEDENE PREPOSTAVKE ZA GOVORNO I PISMENO SPORAZUMIJEVANJE.

SAVAPODRUČJU IMAJU SVOJ RAZVOJ – RAZVOJ CRTEŽA, GOVORA, MAKRO I MIKRO MOTORIKE PO FAZAMA DJEĆEG SAZRIJEVJA, A PISANJU I ČITANJU PRETHODI RAZVOJ CRTEŽA I GOVORA.

ČESTO U POČETKU MORAMO BITI ZADOVOLJNI AKO USPIJEMO PRIVOLITI DJETE DA UZME OLOVKU U RUKE I NA TAJ NAČIN SE POČNE GRAFIČKI IZRAŽAVATI (DRUGOM PRILIKOM DAJEMO DRUGE MEDJE: štapić, tuš, flomaster, kist i različite boje od krutih do tekućih...).

PRI CRTANJU OSTAJE VIDJIV TRAG POKRETA RUKU. U RADOSNOM IGRANJU I CRTANJU, DJETE UVJEŽBAVA POKRETE I RAZVOJ ŽIVČANOG SUSTAVA. TIME MU PRUŽAMO PODRŠKU. ISTODOBNO, TO JE KOMUNIKACIJA IZMEĐU TERAPEUTA I DJETETA.

AKO NE MOŽE POUČI RAVNU CRTU, POMOĆI ĆEMO MU IGROM I IMITACIJOM: „PIŠEMO“ NALAZ (VUĆE RAVNU CRTU U OMEDENOM PROSTORU).

U RADU SE NE OGRANIČAVAMO SAMO NA SLOBODNO LIKOVNO IZRAŽAVANJE, VEĆ POSTOJE RAZLIČITI DIDAKTIČKI MATERIJALI ZA UVJEŽBAVANJE PROSTORNOSTI, MOTORIČKE SPRETNOSTI I SPOZNJAJNOG RAZVOJA – npr. različitim radnim listićima s funkcionalnim vježbama - Kowarik i Kraft, Frostig program, različiti labirinti, memori igrice, domino, „čitanje“ sličica s ljeva na desno, prepičavanje malih stripova i tekstova, memoriranje pjesmica, pisanje na velikom formatu, pisanje u crtančice...

U NAŠEM RADUIMA PUNO UVJEŽBAVANJA KOJE NASTOJIMO ŠTO JE VIŠE MOGUĆE PROVESTI KROZ IGRU POVEĆAVAJUĆI INTERES I IZDRŽLJIVOST DJETETA, IZBJEGAVAJUĆI STEREOTIPIJE. POSEBNO JE TO VIDljivo U LIKOVNOM IZRAŽAVANJU JER SE LIKOVNI IZRAZ TEMELJI NA SPOZNJAJI.

CURRICULUM JE ZAPOČET U PEDAGOŠKOJ GODINI 2006./2007., OBUHVĀĆENE SU POČETNE, SREDNJE I STARJE SKUPINE TE REHABILITATORI I EDUKATORI - PROF. G. MARTIĆ, S. PIRKIĆ, R. IVĀS, G. SUBANOVIĆ, S. JAKUBIN, M. KIHALIĆ, V. POVŠE, Z. ČAVLINA, M. BRTKA.

SURADUJEMO S DJECIJOM KNJIŽNICOM „MARIN DRŽIĆ“ U ZAGREBU, U OKVIRU ANIMACIJSKIH

AKTIVNOSTI POČETNOG ČITANJA I PISANJA. VODITELJE SU DPL. KNJUŽNIČARI I PEDAGOZI – D. KRIŽANIĆ-

DELAC, Ž. KRUŠLJIN.

Sažetak: Čitanje je uspješno ako je izvedeno glatko odnosno fluentno. Važno je razumjeti poruku napisanog, a ne samo imati sposobnost dekodiranja pojedinih riječi. Predvjeti za svladavanje čitanja i pisanja su: 1. Djelotvorno kognitivno funkcioniranje (inteligencija, prostorna orientacija, kratkoročno pamćenje /vidno i slušno/; 2. Fonoška osjetljivost djeteta; 3. Preškolsko znanje veze glas-slovo te 4. roditeljski angažman u djetetovom napretku.

Pisanje je vještina svladavanja slova te zahtijeva određenu uvježbanost i ima niz izravnih i posrednih pokazatelja koji utječu na usvajanje tih sposobnosti; od razvoja makromotorike do fine motorike, osjećaja za red (nizanje), do pisanja grafičkih znakova... U hrvatskom jeziku je prihvaćeno načelo istodobnog učenja čitanja i pisanja svakoga slova te se i priprema za uvježbanje tih aktivnosti provodi istovremeno.

U djeci s poteškoćama u razvoju govora i jezika često se poteškoće, koje smo prevladali na počeku pri usvajajuju jeziku, ponavljaju pri početnom pisanju i čitanju. Stoga, da bismo ih svladali, s djecom uvježbavamo sve te funkcije u složenom procesu rehabilitacije (habilitacije) i edukacije, na njima primjerom noći.

Ovdje prikazujemo postupke i metode individualiziranog pristupa djeti i predvežbica za čitanje i pisanje (različite didaktičke vježbe i igre, koje potiču bogaćenje rječnika, logičko zaključivanje i mišljenje, slušne i vidne stimulacije i spremnost u izvođenju grafomotorike), te naročito likovna izražavanje kao jednu od najvrednijih didaktičkih i terapeutskih metoda i postupaka. Crtanje, slikanje, modeliranje i građenje područje je kroz koje se djele oslobada u emocionalnom i kognitivnom razvoju te na taj način doprinosi boljoj komunikaciji i divergentnom mišljenju. Istovremeno su to efikasne vježbe za svladavanje prostornosti, poticaj motoričkoga razvoja i imenovanja boja, što je naročito vezano za početno pisanje.

Ključne riječi: predvežbe za čitanje i pisanje, razvoj grafičke motorike, likovno izražavanje, ciljane didaktičke igre

Summary: Techniques and pre-exercises for reading and writing

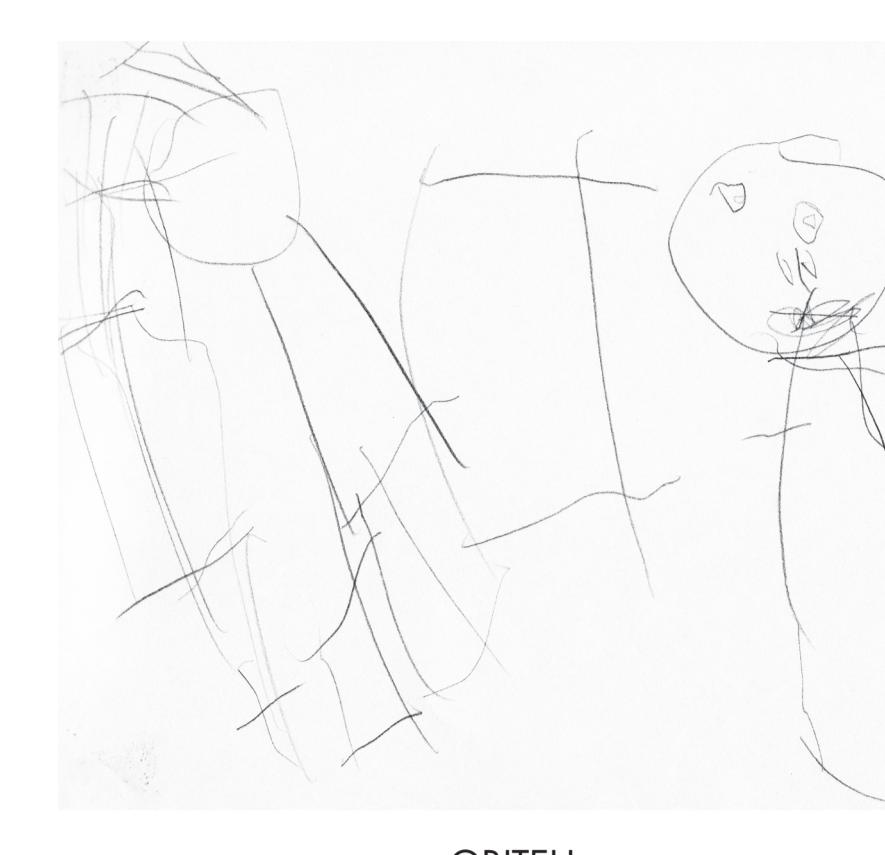
Reading is only successful if it is done smoothly, i.e. fluently. The ability to decode individual words is not enough – it is important to understand the message of the entire text. The following preconditions must be met for a child to master reading and writing: 1) cognitive functioning (intelligence, spatial orientation, short-term memory – auditory and visual), 2) phonological awareness, 3) preschool knowledge of the phoneme-letter correspondence, and 4) parental involvement in a child's progress.

Writing down letters of the alphabet is a skill that calls for certain training. Many direct and indirect indicators influence the development of these abilities – ranging from the development of the gross and fine motor function and the feeling for order (arranging in order) to the graphic signs writing... In Croatia, children are traditionally taught to read and write at the same time and the preparations for both skills also run simultaneously.

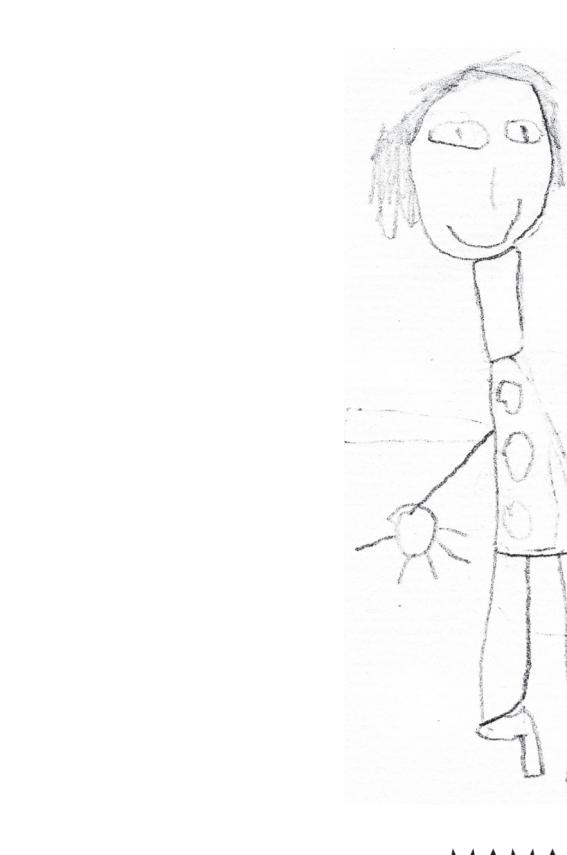
Children with speech-language impairment often experience problems connected with initial writing and reading, overcome by other children at the very beginning of language adoption. Therefore, in order to intercept these difficulties, all functions of the complex process of rehabilitation (habilitation) and education are practiced with children in a way appropriate for them.

Here we present the procedures and methods of an individualized approach to children. We also present pre-exercises for reading and writing (various didactic exercises and games which induce acquisition of vocabulary, logical thinking and decision making, audio and video stimulations and skilful performance of graphomotorics) and particularly the visual art expression, which is one of the most valuable didactic and therapeutic methods. Drawing, painting, modeling and building are activities that enable the child to free himself in the emotional and cognitive development and thus help him to improve his communication skills and to develop divergent thinking. At the same time these exercises can effectively help children to conquer spaciality, initiate the development of their motor function and color naming, which is especially connected with the initial writing.

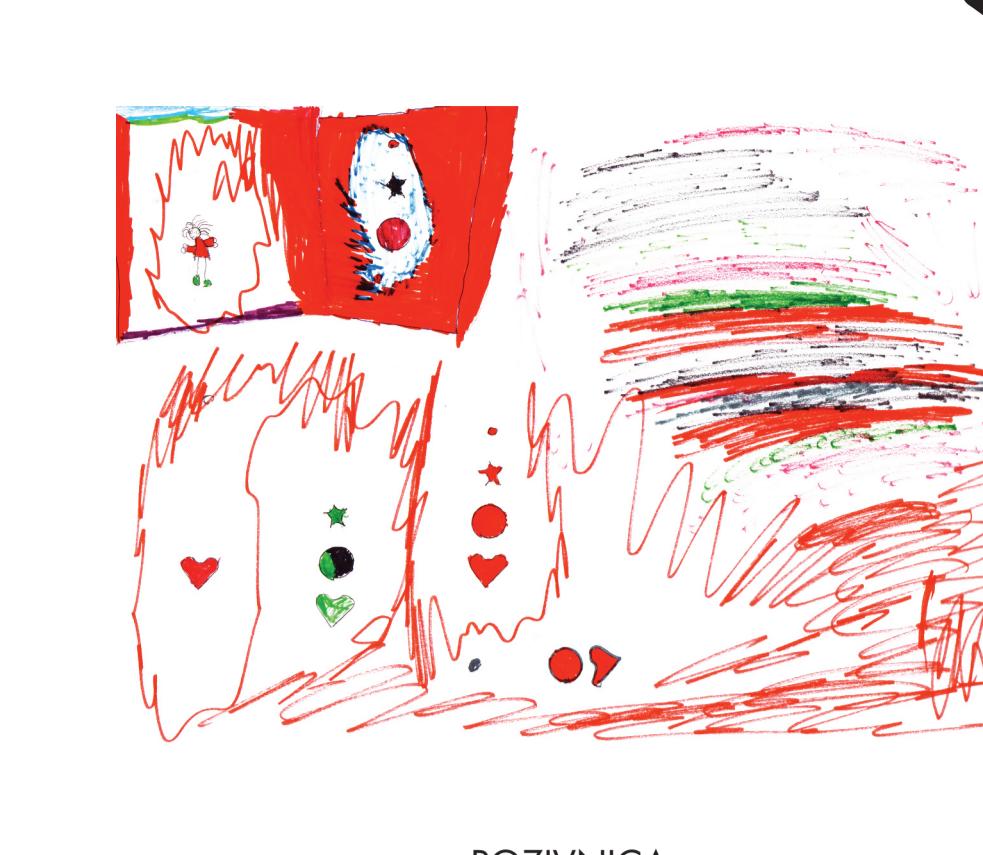
Keywords: pre-exercises in reading and writing, graphomotor development, visual art expression, specific didactic games

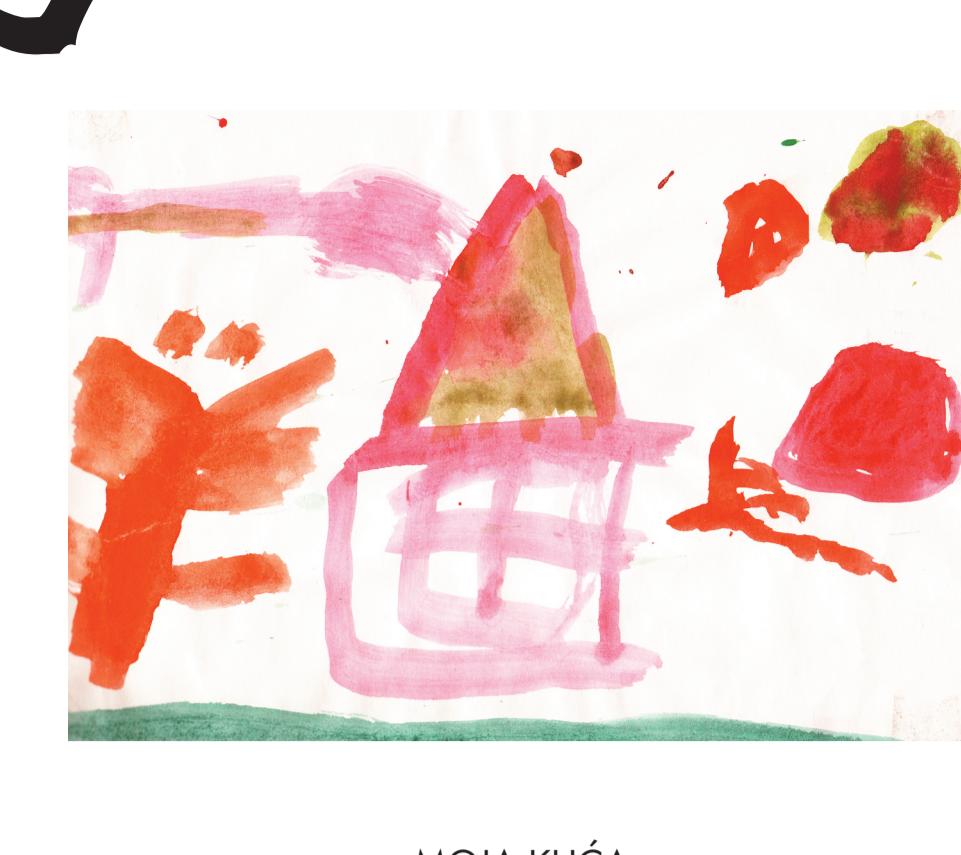
OBITEV

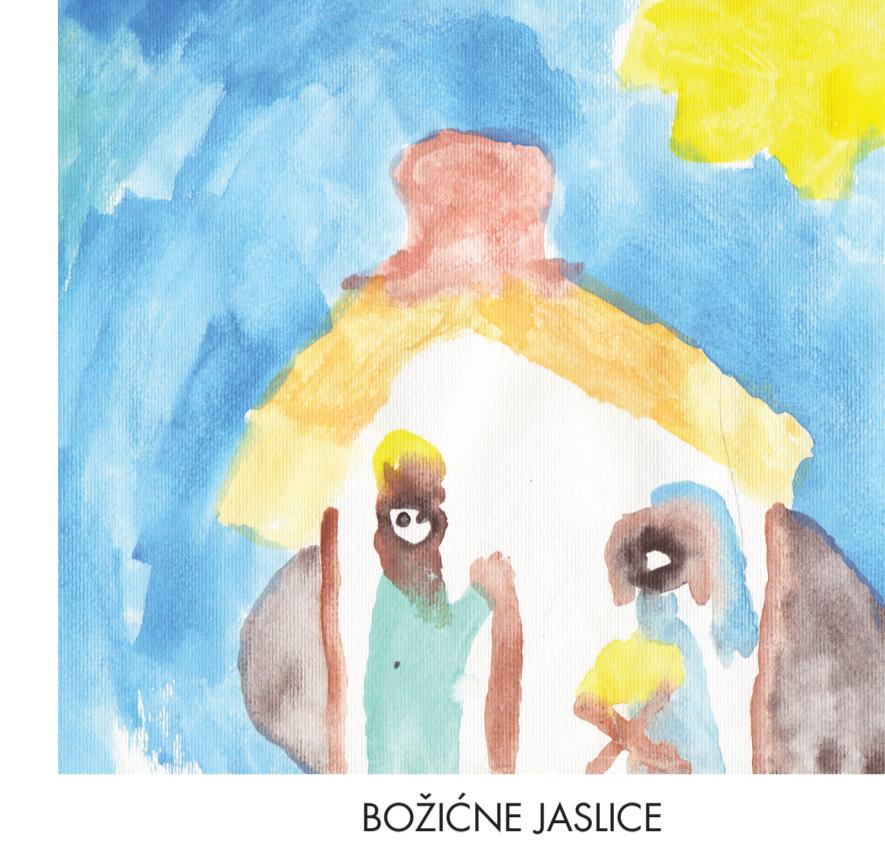
MAMA

PORIZNICA

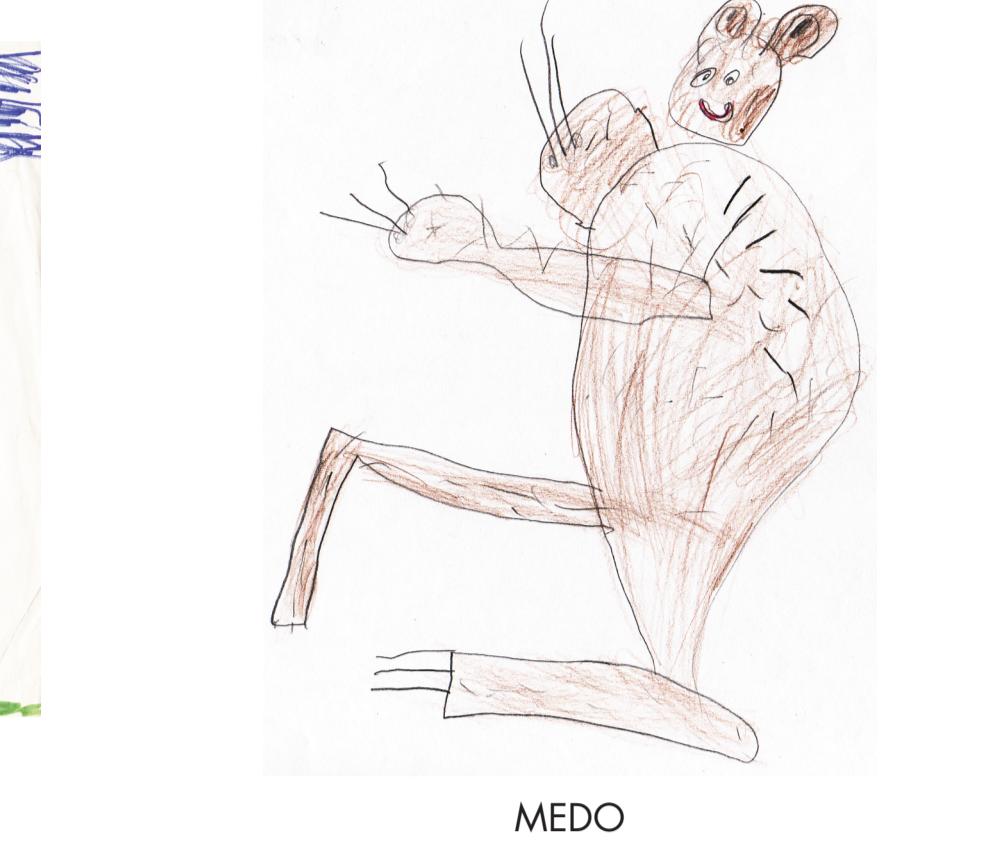
MOJA KUĆA

BOŽIĆNE JASUCE

JA PAS I MAČKA

MEDO

NINJA KORNJAČA

VUK

KAKO SAM VJEŽBAO RAVNOTEŽU

ILUSTRIJUE PRIČE ČIČAK

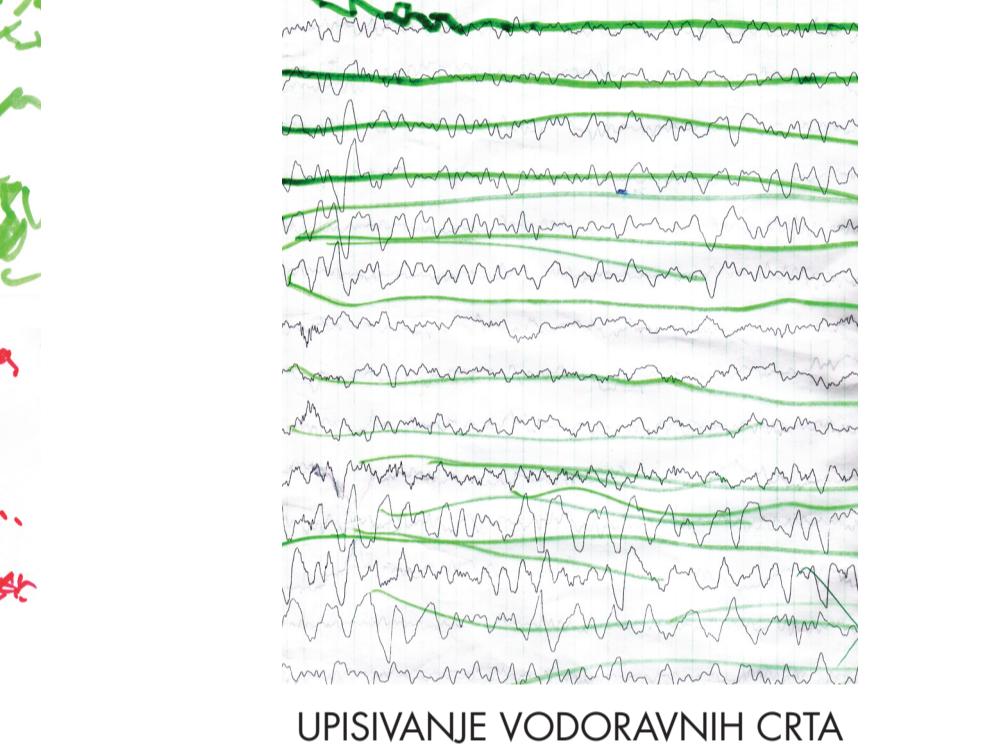
POSJET KNJUŽNICI

BILA JE PROMETNA NESREĆA

MARKO PIŠE PISMO...

UPIŠIVANJE VODORAVNIH CRTA

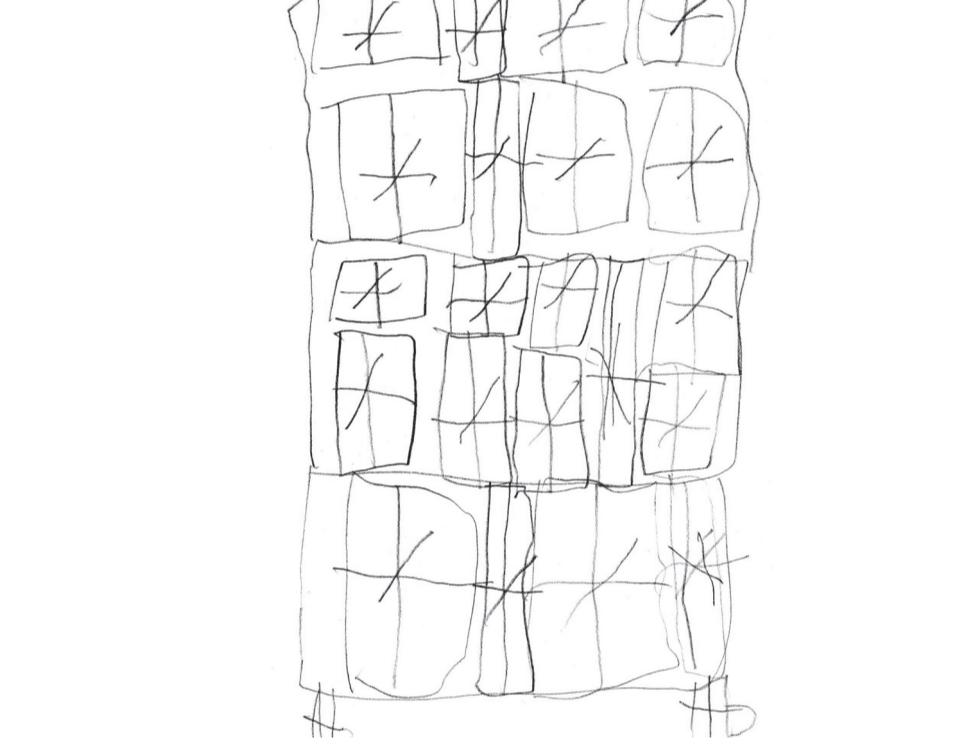
PIŠEM SVOJE PRVO PISMO

IGRA OLOVKOM

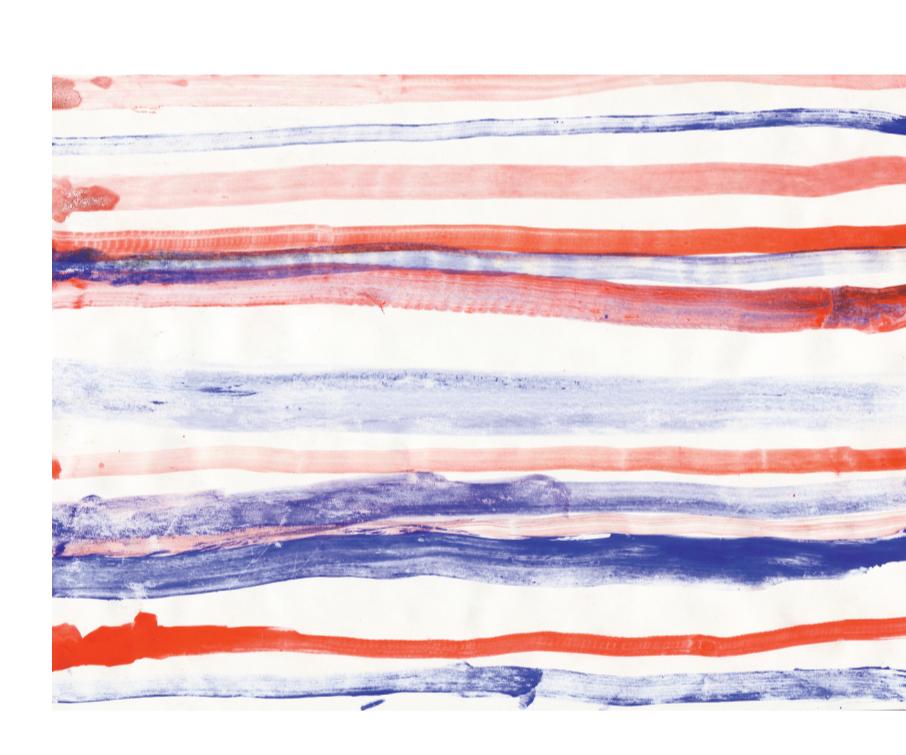
MI TRČIMO

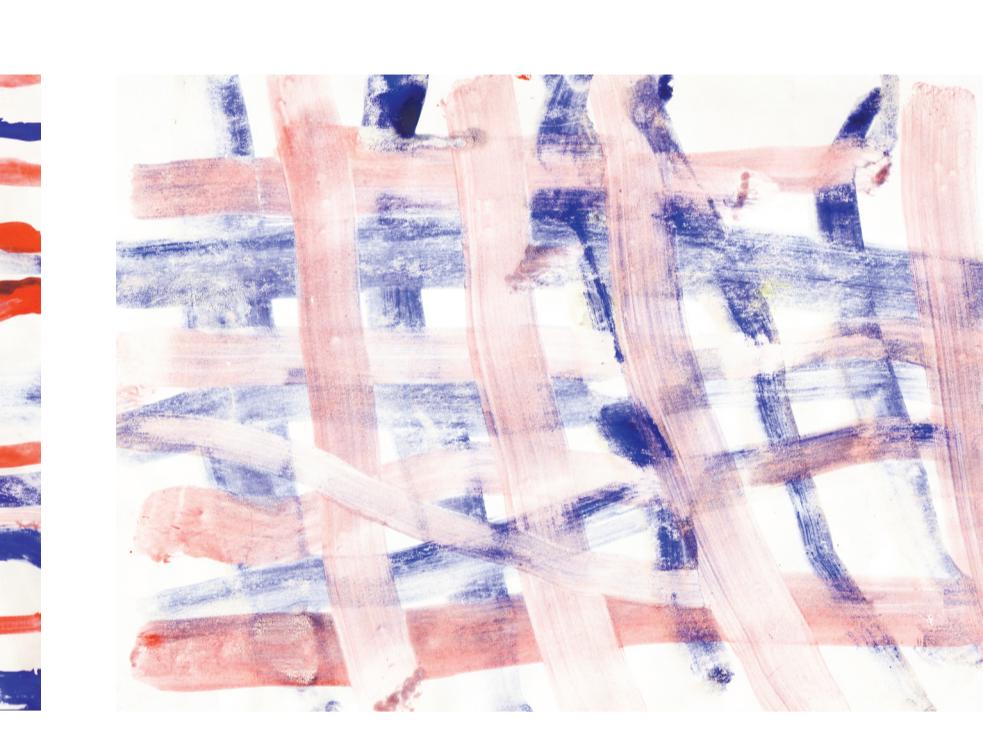
NIZ LOPTICA

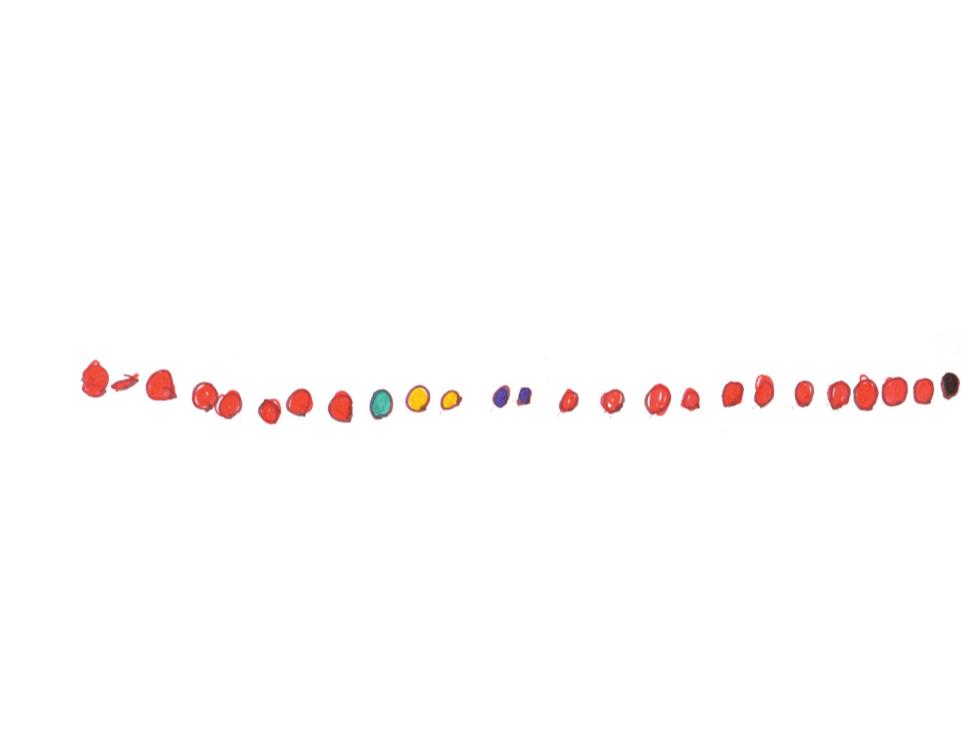
LOPTICE

POČETNO PISANJE

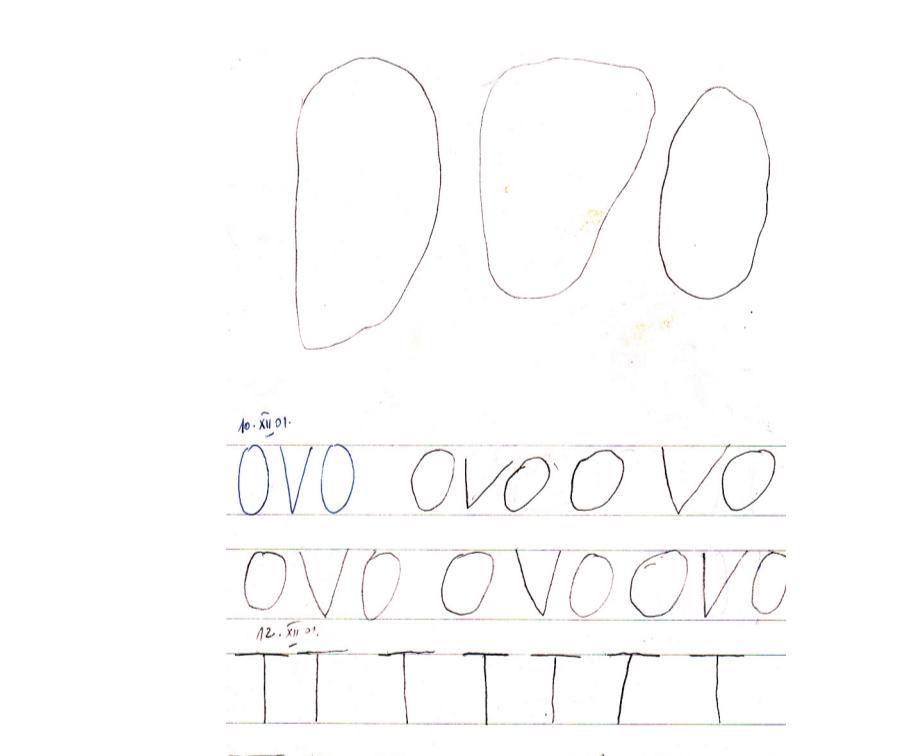
KUĆICE KOJE SI SLAGALA

SLOVO Š

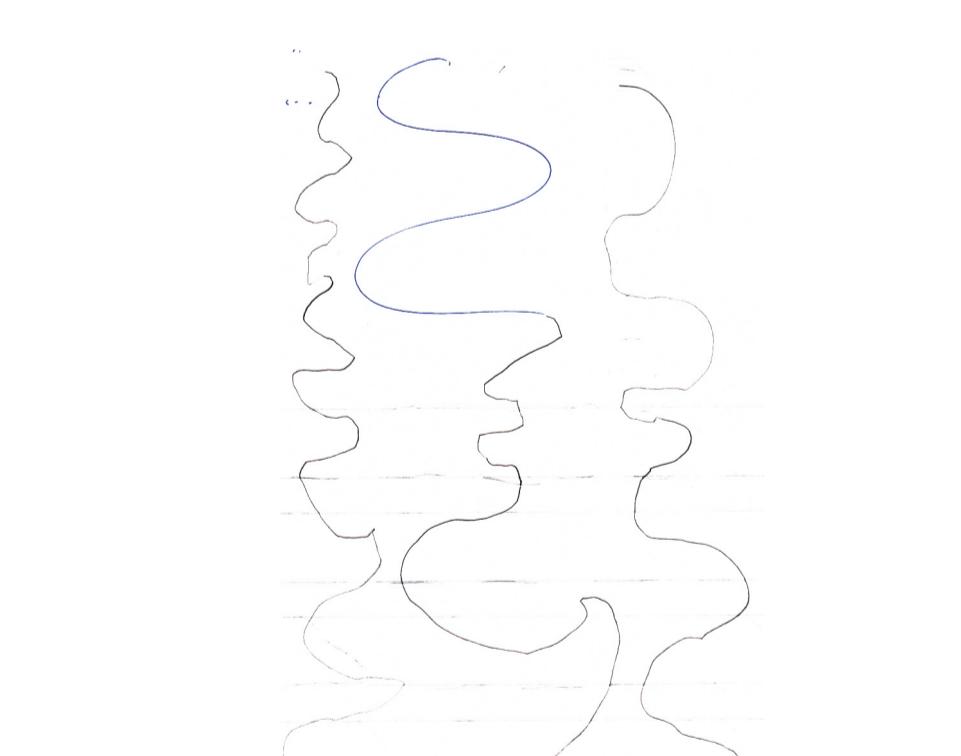
LAVLAJ

PASTIR I OVCE

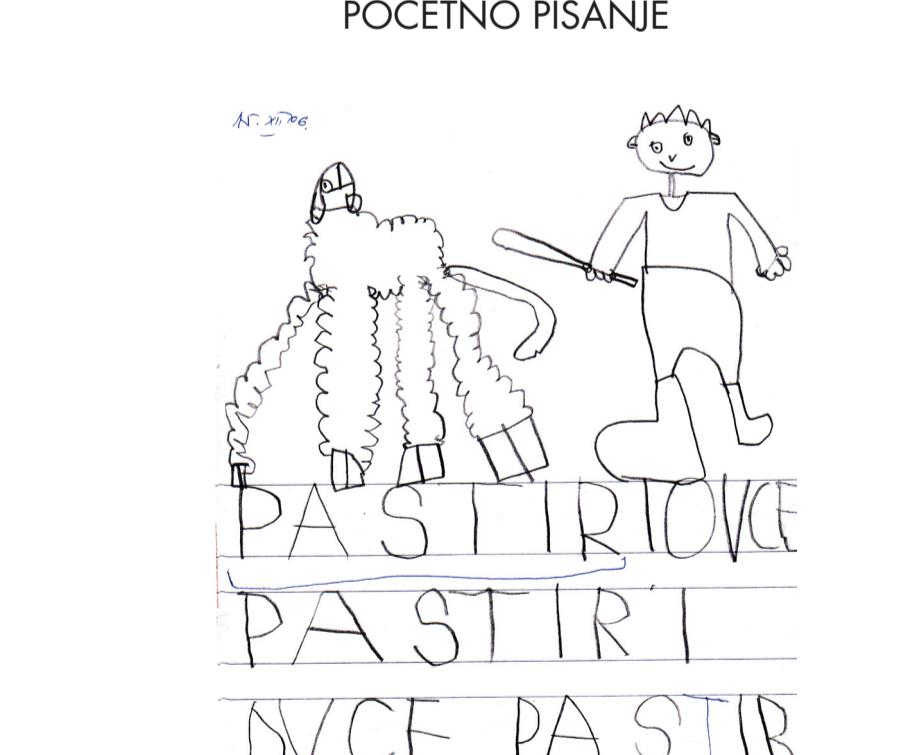
PRVI DAN PRC

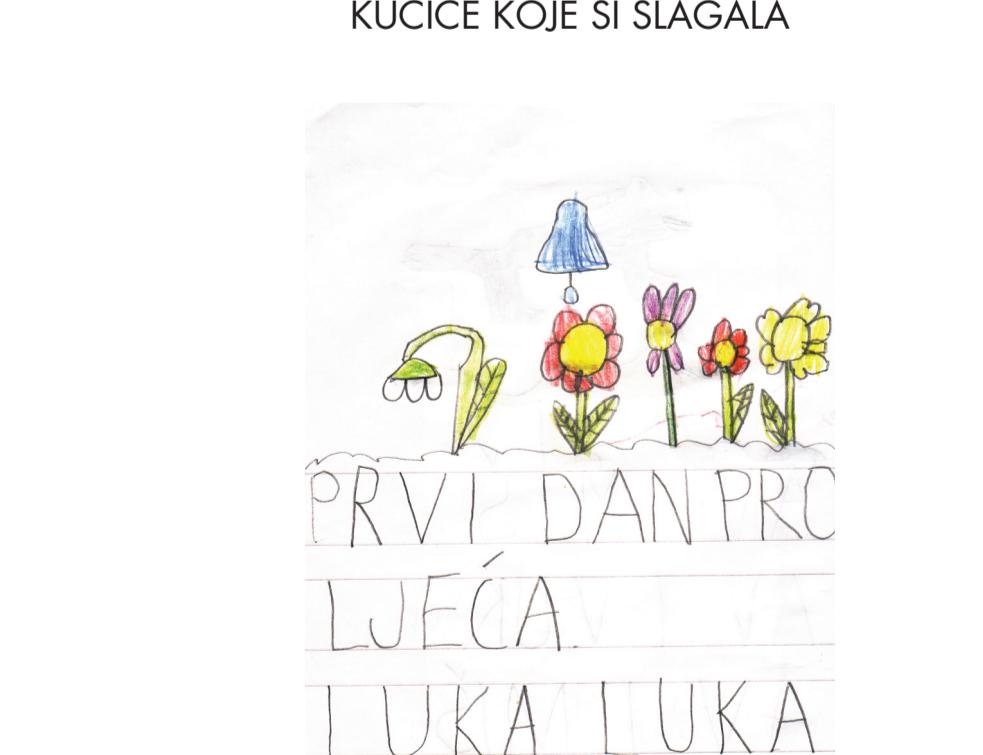
NAMA NAMA

JASNA IMA PSA

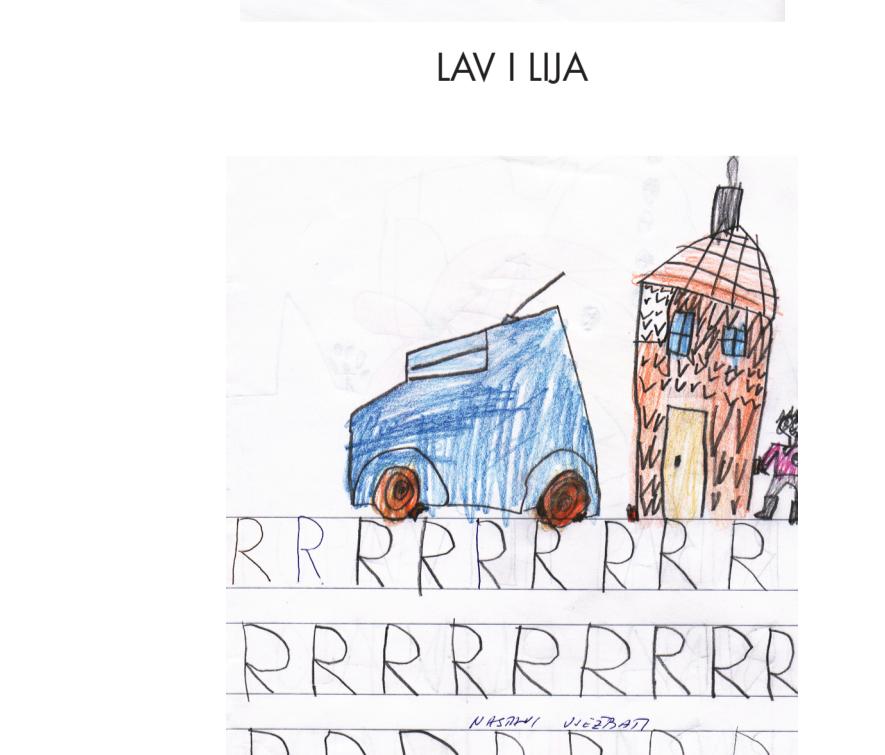
JASNA IMA PSA

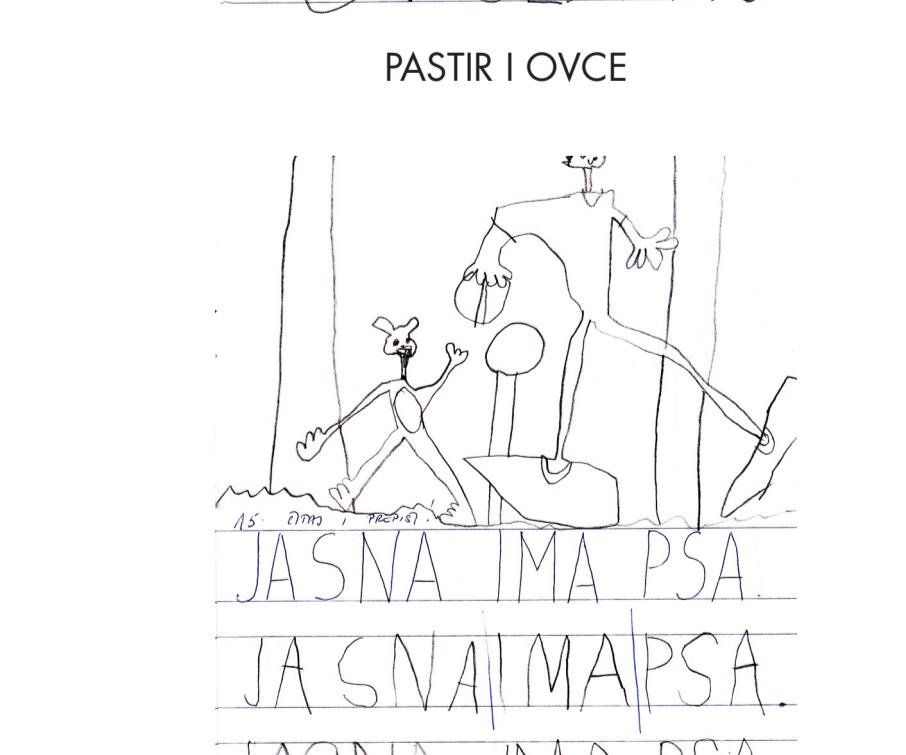
VELIKA TISKANA SLOVA TETA

BRUNOPIC

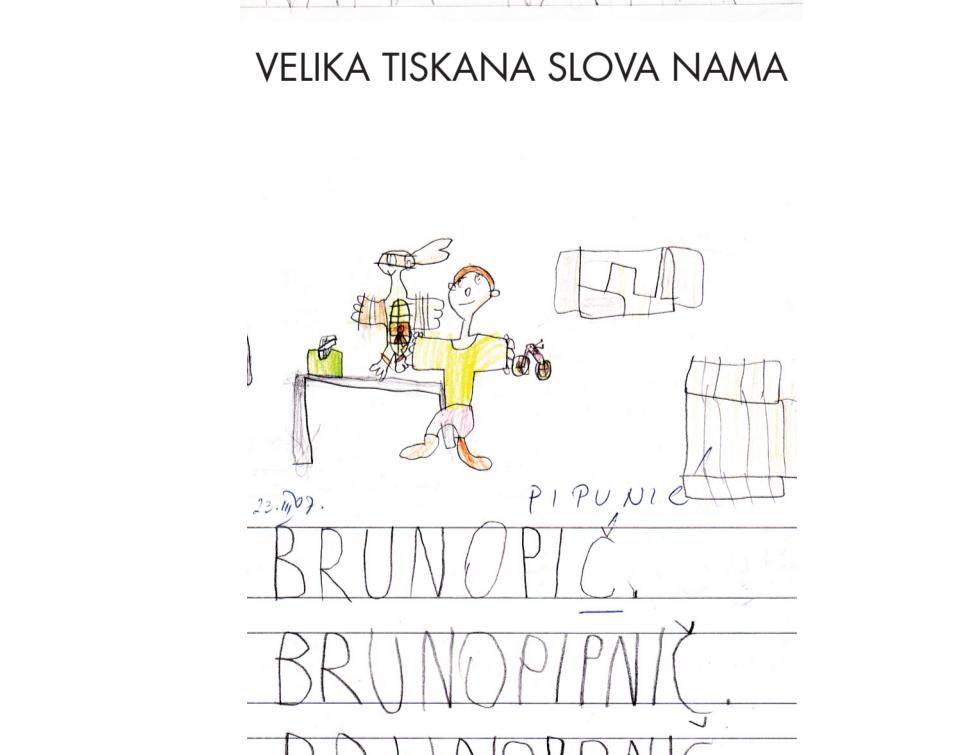
GLEDAO SAM FILM MADAGASKAR

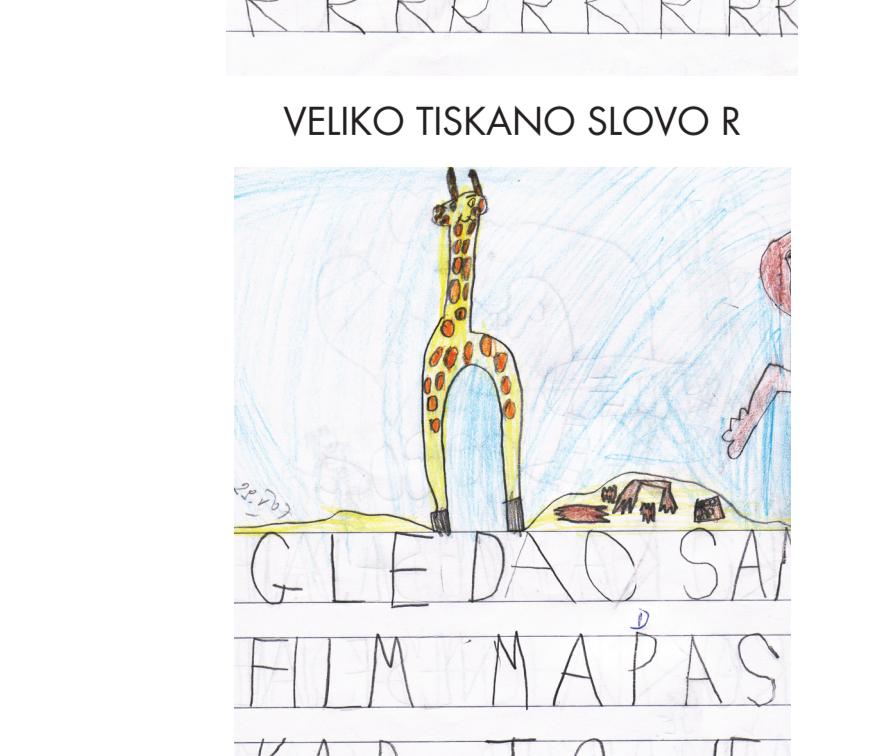
JASNA IMA PSA

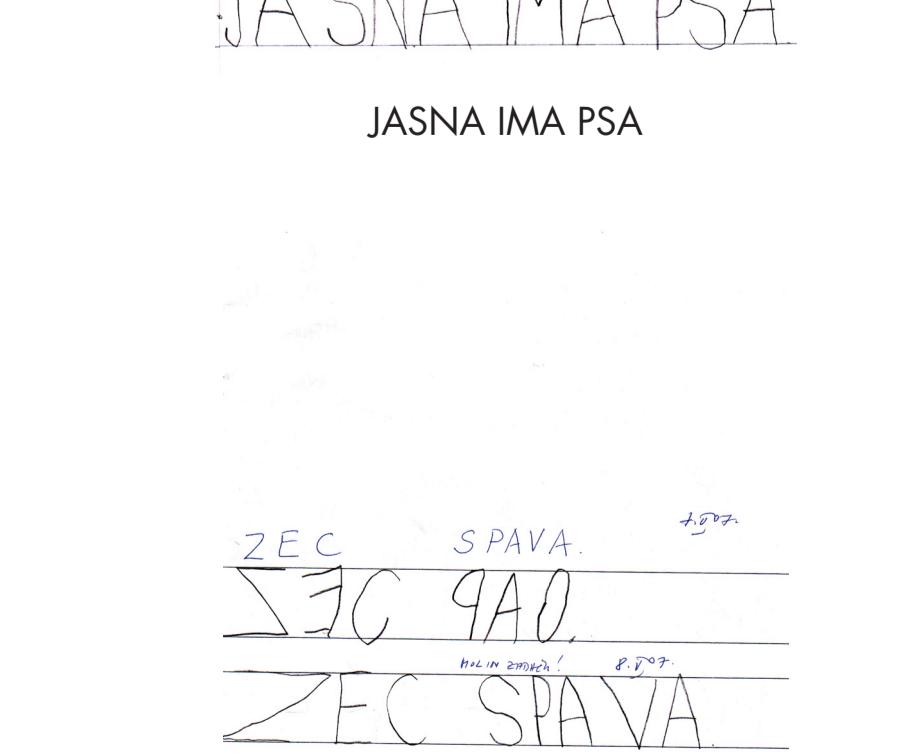
VELIKA TISKANA SLOVA ZEC

DEM U ŠKOLU

GLEDAO SAM FILM MADAGASKAR

VELIKA TISKANA SLOVA ZEC

</div